

subvencionadora de l'agrupació perseguidora de LA TRAMONTANA no per res de la moral sinó per sas idees polítiques i religioses, si els convé continuar per aquest camí en el que nosaltres no podem per menos de donar-los las gracias, porque no som desagradits y ans estan fent molt més favor de lo qu'esperem. A la feina de que intentarem deixarlos demorar de qualna manera estem disposats a tot, però a tot en defensa de nostros idees emancipadors que valen molt més que tots sos milions arreconats am la suhor del poble.

DESPRES DE LA REVOLUCIO SOCIAL

Quan hagi arribat el dia de la gran revolució y l'obrer, per fer més via, cridi ¡Visca l'Anarquial y Mori l'esplotacio; sena quan l'esperec humana usará de libertat. L'obrer tindrà el que demana, ningú es morirà de gana y es visará am tranquilitat.

LLAURET

Las indias del carrer de l'Hospital las han vestidas sois am devantals, y así nusan las veus, dins de l'hamaca, sena poders ficá els dits a la buitaaca.

Topos d'entrada, tots son rodons! Globos y bolas que bambolean per la fatxada, ja vaig entrarhi sentintme el roseg del presentiment. Resultará una bola jo dels vint y set mil duros invertits?

Abans d'entrar en materia, es precís. Tu yetas, qu'et recoman una sola cosa: no deusis llegir a ningú el següent contingut de aquesta carta.

Las opinions ingenuas d'un infelís pagés com es en Noite Lloza farían riure a més de quatre sangoneras artísticas del Consistori, y aquesta bafa, després d'haverme timat els quartos, resultaria en doble. Tu ja sabes qu'estig sempre conformat, tot lo més, a ser conut, però may a pagar el beure.

Are tornemhi.

El redolí de no sé quin sabi, ja ho dius:

Una cosa es la Pintura y un'altra l'Arquitectura.

Per poc que s'examiní l'armatosta del Cementiri tropical, quedará sólidament demostrat qu'una cosa es dibuixar y fer fantasias demunt del paper y altra cosa es realitzar d'installassi forma corporea y estable. En tota l'instalació de las 110 bitllas americanas n'hi trobarás escassament una dotzena qu'acusis

ARTA A LA DONA

Barcelona 30. Octubre del quart Sinterari del Colom.

Anyorada Tuys! ¡Ja hi acabat els quartos! Dissimula si comenso la carta de tan estranya manera: am tu ja no ting

necessitat de fer cumpliments de cap mena de classe. Lo més sensible es que las penetas qu'em faltan ja no tornare més a veurelas, ¡malasguanyada! pero, jo prometo, a fé de Lionza, que tampoc me tornarán els barcelonins a amagar l'ou, per més bombos que toquin, per més Purgamas que pintin y per més Cristòfols qu'els fassin de tapadora. ¡A nosaltros si que s'ens han passejat a Sant Cristòfol nanol Lleixit y'en convencerán.

Com ja suposo que t'haurás enterat de la carta endressada a l'oncle capellá, no faré altra cosa que continuaria, comensant pel dia 14, segons l'ordre del Purgama del desordre oficial.

A las vuyt del demati ja em feyan un xiribec a la bossa per volguer talanejar el concurs d'baralla de musicas maliars, que per cert em varen enqomenar migranya. Tot lo sobrant del dia m'haurias trobat apuntalant els fanals y fent comparacions entre els carrers millor guarnits.

L'arc de la Portaferriera es d'un que va molt a missa.

Lo qual vol dir que si no fos l'aspecte manso d'altar major de fora lo que posa de relleu las misticas aficions del pagano, ho confirmaria més encara aquell exércit de flams de gas, que no tenen altro mérit qu'el de poderse assimilar am certs funerals de gent ricaxta que solen preocuparse més de la propia exhibició enliluhernadora que de glorificar la memoria del difunt.

masia per anar a plegar caragols. En aqueix temporal maritim hi varen naufragar molts pesetas. ¡Y pensar qu'el pobre senyor Cristòfol, que tot ho veu, no es pot moure d'alli dalt, aguantant la capa com el més impudic barateem! Y a propòsit: ara que parlo d'ell, ting de dirte que la tropa de las Dressanas l'hi fa remeys pel mal de ventre.

Li endossan cada nit, desde el terrat, la lavativa d'electricitat.

El dia 16 feyen corre cavalls al Dipròdamu. Previa consulta am la bossa, varem acordar l'absinència de carn de cavall. En cambi, resulta més barato passejar-se pel cementiri dels indios del Passeig de las Palmeras.

la ratlla aplomada ú horisontal. L'artista projectador, per maco y aserit que siga, no es basta: li falta que el completi, necessita de qui conegui prácticament las lleys més rudimentarias de l'enlirica. Si aquest criteri hagués dominat en el Passeig de las Palmeras, las 110 bitllas contarian am tres pams més de fonament, fentse impossibles las corruetas a dreta y esquerra qu'es fan ara, no es prodigarian re-

verencias (fugint del parateisme) las escáladis columnas herculianas, ni tampoc precisaran tantas cordas y tirantas, que desde eis fanals y entenas ajudin a sostenir tot el pes feixac de la colossal estreita, per iguals motius violentada y desprovehida del punt concéntric de relació amb eis cossos restants, que deurian ampararla.

Siga com vulga, la concepció general del pensament artistic no va del tot malament. Respecte a detalls, eis inteligents diuen que no vels pot negar el sello de la grandiositat: may ho hi negat, y menos ara, que hi tornat a gosar de tanta piterassa india amb eis seus mugronassos com baldufas. Vollen fer més grandios que aquells masonarros de duró.

Al menos, a mi, mal m'está el dirho, en materia de certas cosas, m'hi agrada forsa tall.

Per altra part, jo seré franc: eis rengles de tantas caritades s'em fan interminables. Cent deu bitlles son... moltes bitlles per un passavig. Els rotalls d'estora no deurian sortir dels limits de lo secundari, y eis ventallots, escombretas y fregalls convenia denaturalisarlos d'un modo més radical, porque jo no creq qu'eis indios en gastessin.

Per acabar, te diré que son tres cosas las que més

m'han agradat: el retrato de cos present del barret monumental d'un indiot, el cos embalsamat d'una

bestiola sábia que va descubrir el Mar del Sur, y un jog de grayelias funerarias per escalfarli moniato.

De l'Apoteosis final de las festas, perpetrat a primeras horas de la nit del derrer diluvs, no t'en parlo, porque ja en deus tenir noticia per la prempsa local de la crutat.

¡Caygui la responsabilidad de tan dolorosos acontecimientos demunt dels que no han sabut fer dignes de la direcció pública ni han guardat amb eis pobres forasters las conveniencias y formalitats degudas!

Prou per avuy, Tuyas. Recados a l'oncle, y no et descuidis de remetre't quantos pel viatge.

Tanco la garta repetint rosolament lo que dig al comenarria: per bombos que toquin, no em tornaran a amagar l'ou. ¡¡May més festes!!

NOSRE LLONZA

COPLAS

Que rodi la bola, fora trenca-caps, que qui en tot se faga prest s'en sa á can Tap.

No us fíeu en la política, qu'als savis la tornan boiga, ni si en eis qu'ens desengorran, son morats, negres ó roigs. Així com així, hem de viure: la fam poc qu'ens matará. Doncs deixé'mos de caborras: som al ball, y hem de ballar.

Que rodi la bola, etc.

¡Qui no té quatre mil duros per aná á passar l'estiu á Zarzoz, Biarritz... ó Rosas, qu'es turi de cap al prou; ó si, per anar més cómodo, val comprar un vestit nou de fi, qu'es franc, que no ho fassa: de fessos ja ho estem prou.

Que rodi la bola, etc.

Qu'es fassiu mil injusticias y a atropellat als obreros mentre eis burgesses passejan, donantes to, pela carrers, no en feu cas, no us amobint: confús en el porren? ¡A cada porren-dit l'adagi: l'hi arriba el seu Sant Martí!

Que rodi la bola, etc.

Qu'els tramvías, jardineras, demibus, cotxes de punt, s'atropellan y atropellan al pacífic tranzeunt, deixebho corre, y calculi al que li trenguin un ho que pot donarli las gracias porque no s'hi han trencat dos.

Que rodi la bola, etc.

Si es lo algun robo, silencio: res diguéu dels polissans: ja sabem per experiencia qu'els temin bons, pero molt boni! Pua ben clar van demostrarbo en las huelgas qu'han passat: als obreros, á la garjoia, y eis lladres... ¡no hay novedad! Que rodi la bola, etc.

Y, en 8, tantas son las cosas qu'á mi em cridan l'atenció per lo injustas, inhumanas y exatents sense rabó, qu'hi deixat no ferme, d'avuy endevant, en té, no més qu'en tos ulls, nineta, blau com ho es lo cel seré.

FELIXER GIRONELLA (JO)

El tema presentat per las societas obreras de Catalunya al Congrés de Lluçençs de Madrid tou el que crida sens dubte més poderosament l'atenció, per quant foren quatre las Memorias á dit tema presentadas, com es comproba amb el següent dictamen de la Comisió respectiva, que accepta las afirmacions de las societas obreras catalanas. Diu aixís:

La Comisió nomenada para dictaminar sobre el tema 12.º *El librepensamiento con relación a la cuestión social*, ha examinado las Memorias presentadas.

Una de ellas del Sr. D. Rafael Delorme, delegado de la juventud republicana centralista de Madrid, en la que, á pesar de inclinarse el autor á creer que lo resultante de la actual evolución, en lo que al orden económico se refiere, habrá de ser el colectivismo y la anarquía, como fórmula que, á su juicio, sintetiza cuanto de racional y justo encierra el individualismo reinante y la antigua aspiración comunista, estima, sin embargo, que no puede determinarse *a priori* cual haya de ser la forma que la nueva organización alcance; no de otra suerte que la naturaleza no tenia prevista la conformación que habian de adquirir las montañas con anterioridad á las revoluciones geológicas que las originaron; con lo cual viene el Sr. Delorme á rendir tributo al profundísimo respeto que la libertad de la conciencia individual y colectiva reclaman y todos nosotros reconocemos.

Otra Memoria ha sido remitida por *Los Solidarios*, asociación para enterraros civiles y la propaganda racionalista, fundada en Bruselas en 1867. En dicha Memoria propone la mencionada sociedad reformas como las que á continuación se indican:

Separación de las Iglesias del Estado; Devolución á la sociedad representada por el Estado y los Municipios de los bienes amortizados en manos muertas.

Instrucción integral, científica y gratuita; Manutención de los niños pobres á cargo de los poderes públicos;

Secularidad del Estado civil; Sanidad de cementerios y de todos los establecimientos é instituciones creadas por el Estado, la provincia ó el Municipio ó con el concurso de ellos.

Cremación de los cadáveres; Abolición de todo juramento; Reconocimiento en todos los hombres de sus derechos de ciudadanos;

Mejora de las condiciones de existencia material, intelectual y moral de las poblaciones obreras; Legislación del trabajo;

Fijación de un máximum de 8 horas de trabajo y de un minimum de salario;

Abolición de cuantas leyes limiten ó dificulten la libre manifestación del pensamiento, el derecho de reunión y el de asociación;

El pueblo dueño de sus destinos legislando, votando ó rechazando; y por último: Igualdad civil y política entre ambos sexos.

Otra Memoria procede de la *Federación francesa del Librepensamiento*, en que se afirma que el librepensamiento, que significa la emancipación moral del género humano, nos hace esperar la próxima organización social basada sobre sus verdaderos principios de Libertad, Solidaridad y Justicia.

Otra Memoria presentada por D. Estanislao González García, en que declarando que el pensamiento para ser en si necesita á un tiempo ser fuera si, aboga porque se reconozca la immanencia de la autonomía y soberanía del pensamiento así en su formulación interna como en su manifestación externa, deduciendo en definitiva que el librepensador debe declararse en el orden intelectual francamente anarquista, doctrina que, á su juicio, aspira á realizar el desenvolvimiento autónomo del individuo en una sociedad autónoma, cosa que, añade, debe traer aparejado el anarquista en todos los órdenes de la vida.

Y por último: Una Memoria remitida por las corporaciones obreras de Cataluña adheridas al Congreso, cuyas afirmaciones son las que con ligerísimas enmiendas tiene esta Comisió el honor de someter

la deliberación del Congreso y son las que a continuación se expresan:

1.º Todos los dogmas basados en supuestos hechos extrañaturales, son depresivos para la dignidad e inteligencia humanas y contrarios al librepensamiento.

2.º El librepensamiento no podrá ser debidamente practicado, ni podrá dar todos sus óptimos frutos, mientras exista cualquier traba política ó económica que impida traducir libremente en hechos lo que en el cerebro se haya elaborado de conformidad a la verdad y a la justicia.

3.º Es altamente humanitario ayudar a la clase trabajadora, sin manual como intelectual, a conseguir su emancipación económica, condición sin la cual no puede el pensamiento manifestarse sin trabas de ninguna clase y resultar completamente libre.

Local del Congreso a 14 de Octubre de 1892.—Magalhães Lima.—Ramón Chies.—Farnemont.—Juan Salas Anton.—Francisco Ruiz.

NOTICIAS FRESCAS

Per conducte fideigigne avuy m'haig noticiat qu'els grans pares de La Fulla estan molt atralagats... (misteu qu'en son de babaus) perseguir La TRAMONTANA, jaquina feyna s'han buscats!

Diu que per il·lustrar el poble un marqués molt renombrat no mirara sacrificis ni menos gastarse rals; y faga sortir periódica de primera classat, com l'Artística Velada e Il·lustració Popular.

Dins d'un jardí de la Rambla un foia d'arbres han plantat que diu que fan unas fullas grosses quasi de tres pams; y aqueixas fullas monstruosas diu que totas serviran per tajá a cenças liguras alló qu'en diuen pnat.

M. DONAPATA

Com diguerem la setmana passada, el dil·luns sortí el company Torrents cap a Madrid pera representar las societats obreras catalanas adheridas al Congrés de Lliurepensadors, y el difous en l'express de la tarde sortí el Director d'aquell periódic J. Llunas al mateix objecte, no haventho pogut fer abans per haverlo tingut a la presó y necessitar la publicació d'un número doble pera donarne compte y encabirhi tot el sobrant del número extraordinari.

El dijous prengué part l'amig Torrents en las discussions del Congrés, essent molt ben rebut y aplaudit, y arribat el divendres a las dotze del mitj dia el company Llunas a Madrid, de l'estació aná al Congrés y consumí desseguida un torn en el tema qu'es discutia, logrant ruidosas manifestacions d'aplausu y simpatia de tots els delegats, desitjossos també de saber els details de son empresonament y del modo com havia pogut posarse en disposició d'assistir a aquell Congrés a pesar de tots els pesars de La Fulla y demés gent reaccionaria.

Quedava un sol orador pera parlar en la sessió del dissapte y es tenia ja d'entrar al tema de las corporacions obreras de Catalunya Relaciones del Librepensamiento con la cuestion social, en quin tema tenian de consumir els primers torns els delegats obrers; mes com en aquesta encicleraldica Espanya l'home proposa y en Cánovas disposa, un parell d'horas després d'haver parlat al Congrés de Lliurepensadors el director gros de La TRAMONTANA, sortí el jutjat am l'estirabot de la denuncia y l'engranall de la suspensió.

Am tot y no haverse pogut discutir nostre tema, estém ben segurs de que no s'han perdut els esforços dels obrers catalans al enviar representants directes al Congrés de Lliurepensadors de Madrid, per quan s'examiní el dictamen de la comissió dictaminadora de son tema y es trobi consignat per partits burgesos la justicia de las aspiracions obreras fundadas en l'anarquisme com a resultat de l'actual evolu-

ció económica, y la aceptació de sas conclusions per dita comissió, que segurament se n'hauria portat la votació casi unánime del Congrés en son favor.

Y no ditém res més sobre aquest punt per no molestar als temeraris qu'en nom d'un revolucionarisme que may es passa de platonic han dirigit la proce contra l'assistencia a aquest Congrés de l'element obrer militant, pero consiltsi que s'ha fet molt més be a la classe obrera assistint a aquest Congrés que no es fa ni es farà mil vegadas predicant congeracions d'extermini y posant il·lòdicament a salvo la pell amagantse sota terra a la més petita persecució.

Ja s'han acabat a Barcelona las festas de Colon.

Ja era hora. Una futralda de milers de duros de menos a la caixa municipal, y unas quantas ganancias incógnitas d'uns quants caballers particulars, seran el millor resultat d'aquestas festas, fetas més pera engraxarhis algun tocin oficial que pera verdadera honra del descubridor d'America.

En toms assumptos oficials lo qu'es necessari es una tapadora de la verdadera qüestió que está en el fondo de la cosa, y en aquestas festas Colon no ha fet més que servir de tap.

Al bon home encara el seguira després de mort la pega que va atormentarlo en vida.

Perá que res hi faltés a las passadas festas, va acabar amb un moti de padre y muy señor suyo allá al carrer de las Cortes, am motiu del disparo d'un castell de fogs artificials, qu'el public trobá molt y molt raquitic a pesar de dirse que costava dos mil duros a la ciutat.

Sembla que fou la principal causa del moti la colocació d'unes cadiras pera privilegiats, cosa que no es existia, sino molt natural, que indigni al poble, ja que si ell paga una diversió amb els fondos de l'Ajuntament, just es que tothom pugá disfrutarla per igual.

Tambe contribuí no poc a la cosa la qüestió dels dos mil duros per uns fogs qu'el public ho cregué casi una irregularitat, y potser, més qu'aixó y lo demés va contribuírhi la venú d'un ex-regidor d'ofici cridant ¡Duro contra el poble! quan els primers municipals y civils tractavan d'apaciguar la gent excitada.

Aquesta trepa que han fet fortunats a costa del poble y gosan atisstanthi gent armada quan está indefens, son de lo més cobart e indigne qu'es coneix, y convé qu'el poble els tinga present pel dia que arribi l'hora de la justicia catalana.

Una dotzena de ferits fou el resultat d'aquesta bullanga, y vagi rodant la bola de las trampas regidoris y dels fogs en que lo més artificial fou potser lo dels dos mil duros.

En tant la comissió de festas pod estar orgullosa d'haverse cumplert amb excés son programa el darrer dia.

Perque si els fogs artificials flaquejaren las trompadas naturals anaren en abundancia, y sorti per fi de festa un espectacle no anunciat y molt propi dels temps de clericalisme que correm: un rosari de l'aurora... registrat per lo civil.

Pera jutjar de l'importancia del Congrés de Lliurepensadors prop de mitj celebrat a la vila del os, basta dir que de Fransa tan sols estan adherits al citat Congrés 204 grupos de lliurepensadors.

Els clericals no podian pahir qu'el Congrés, més important celebrat a Madrid resultés el de lliurepensadors, y posaren en fog totas sas omnimodas y vergonyosas influencias, logrant la suspensió d'ell.

Per lo que no han lograt es quitarli l'importancia, sino que pel contrari sa rabiola en contra n'hi ha donat encara més.

Y ha aumentat el número dels enemics dels fanatismes religiosos, qu'es lo que més convé qu'abundi en la primera revolució que vingui. Y que tant ja es desitja que no tardi.

Els delegats obrers al Congrés de Lliurepensadors de Madrid de conviccions anarquistas y disposats a defender la Memoria de las colectividades obreras catalanas, foren nou.

Tres directes de Catalunya, que foren els dos de Barcelona y un de Reus, y sis de Madrid;

Ernest Alvarez, director de La Anarquía, F. Ruiz, Marsal Anglorá, Daza, Ibarra y Picart.

Amb aquestos elements encara que s'hagués tingut tot el Congrés en contra s'hauria deixat molt ben sentat el pabelló obrer, mes molt lluny de trobar animada versió a pesar de tractarse d'un Congrés burges en sa inmensa majoria, la justicia de la causa obrera havia ja arribat fins al cor de tots els delegats, y la causa del treball unida a la de la libertat de conciencia anava a manifestarse esplendorosa en la discussió del tema de las societats obreras de Catalunya, quan una nova arbitrariedad gubernativa, fent propaganda anarquista entre els delegats, ens vingue a donar mos la rabó encara que a privarnos de la solemne discussió qu'es preparava de ja Memoria obrera.

Y que vagin d'horas els del partit dormidera y alguns dels que somian desperts que no era profusa la presencia del element obrer en aquest Congrés!

A continuació inserim la premissa qu'els delegats estrangers van dirigir al Presidente del Consell de Ministres d'Espanya pera la suspensió de las sesiones del Congrés de Lliurepensadors:

Señor Presidente del Consejo de Ministros de España. Delegados en el Congreso Internacional del Librepensamiento en Madrid por grupos de Francia, Bélgica, Holanda, Portugal, Suiza, Inglaterra, Italia y República Hispano-Americana, consideramos un imperioso deber protestar contra la arbitraria medida tomada ayer por el Gobernador de Madrid, prohibiendo, sin explicación alguna, las reuniones del Congreso.

Permitimonos haceros respetuosamente observar que, si hemos realizado largos, penosos y onerosos viajes para venir a Madrid, es porque teniamos plena y entera confianza en la autorización oficial concedida a los organizadores del Congreso.

No debéis ignorar, señor Presidente, que sucesivamente en Bruselas, Londres, Amsterdam, Amberes y Paris, hemos podido desenvolver, bajo la protección de los poderes públicos y con todas las garantías que conceden las instituciones, de los países libres, las ideas de tolerancia y fraternidad universal que forman la base de las doctrinas del librepensamiento.

Muy doloroso nos es, señor Presidente, tener que consignar que, en este país caballeresco que se ha conquistado a través de los siglos una reputación legítima de generosidad, de liberalismo y de hospitalidad democrática, el respeto debido a la manifestación del pensamiento ha sido violado en nuestras personas.

Añadiremos que ninguno de nosotros se ha salido de los límites de la legalidad política: no hemos criticado ni la forma de vuestro gobierno ni a los hombres que le componen. Tenemos conciencia de las leyes de la hospitalidad, y a ellas nos hemos atenido escrupulosamente.

Recibid, señor Presidente del Consejo, el testimonio de nuestra más cumplida consideración.

Madrid 14 de Octubre de 1892.—Por Francia, Augusto Bourceret.—Por Inglaterra, Pedro Victor Le Lubez.—Por Bélgica y Suiza, Juan Doms, León Farnemont.—Por Holanda, Adolfo Sluis.—Por Italia, Adolfo de Maglia.—Por Portugal, Magalhães Lima.—Por Colombia, Simón Chaux.—Por Venezuela, Brasil y Méjico, Ramón Chies, Fernando Lozano.

Avisém a tots els corresponssals qu'es inútil qu'ens demanin exemplars del n.º 384 extraordinari, porque tots estan agotats, quedant tan sols cinc ó sis dotzenas de lámimas de Colon demunt del Concili de Salamanca, qu'es servirán sens preferencias a qui primer las demani.

La circumstancia de ser tancat a la presó el Director d'aquest periódic en el precis moment en que comensava a veure la llum pública aquell número, feu qu'ens passessin varias peripecias qu'ens perjudicaren altament y que no es procedís a un segon tiraje.

La feyna dels números extraordinaris que acabem de publicar y las persecucions de que som objecte, junt am nostra assistencia al Congrés de Lliurepensadors de Madrid, ens ha fet tot plegat que no poguessem ocuparnos ni de llibres, ni de cartas rebudas durant aquestas derrerases setmanas, suplicant a tots qu'ens desitjau, que la setmana entrant ja procurarem tornar a posarnos al corrent am tothom.